

Drie Spaanse broers Vilette op zoek naar hun voorouders Billet in Brugge in 1679-1685

Pieter Donche

Op 2 april 1680 stapten señor Bartholome Vilette Guerra, wonend te San Lúcar de Barrameda en de señores Emanuel en Visente Vilette Guerra, wonend te Puerto Sancta Maria, drie broers, naar de notaris Esteban Martino Gamero in de laatstgenoemde stad om bij notariële akte een procuratie te verlenen aan een Abraham Pauwels Toebast uit Gent.¹ Daarin machtigden zij Toebast om in hun naam genealogische opzoekingen te doen of te laten doen naar de herkomst van hun vader señor Vincent Billet, overleden te San Lúcar maar geboortig van Brugge. San Lúcar en Puerto Sancta Maria zijn Zuid-Spaanse havensteden aan de Atlantische Oceaan en waren uitvalsbasissen voor zeereizen naar Amerika.

Abraham Pauwels Toebast was een koopman uit Gent.² Waarom ze precies deze persoon hadden uitgekozen om te bemiddelen in hun genealogische zoektocht is niet duidelijk. Maar misschien hadden de Spaanse broers en de Gentenaar al een nauwe handelsrelatie, iets wat ook van pas kwam voor een vlotte doorstroming van informatie en documenten. Veel kaas van of tijd voor genealogisch onderzoek zal Toebast wellicht niet gehad hebben want hij schreef het Brugse stads-

bestuur aan opdat ze iemand zouden voorstellen aan wie hij die opdracht kon toevertrouwen. Dezen dachten allicht meteen aan Jacobus Antonius Kerchof (1625-1685), kanunnik van de O.L.Vrouwkerk, die toen al decennialang genealogisch onderzoek had gedaan en ook al wel meer gelijkaardige opdrachten voor derden had uitgevoerd. Kerchof aanvaardde de opdracht.

Maar blijkbaar was er door Kerchof eerder al genealogisch onderzoek gedaan over de familie Billet maar uitgaand van een Brugse Billet. Dit is wat blijkt uit een memorie geschreven door diezelfde Kerchof op 15 juni 1679³, bijna een jaar voor de volmachtgeving aan Toebast van april 1680. In die memorie lezen we niet de naam van die Brugse Billet. Maar deze had dus toen ook al Kerchof ingeschakeld voor advies omtrent hoe de connectie met de Spaanse tak te onderzoeken. Kerchof adviseerde de Brugse Billet om te schrijven naar Spanje en te vragen dat de broers Billet alle mogelijke gegevens zouden overmaken over het gezin van hun vader, zijn echtgenotes en kinderen, hun grootvader enz... en

- 1 Stadsbibliotheek Brugge (SBB), Verzameling Kerchof, dossier Billet (VKB), nr. 28, op officieel voorbedrukt papier, opgemaakt te Puerto Santa Maria, 2 april 1680 en bekrachtigd met niet minder dan zes handtekeningen. Op het papier staat ook de kostprijs vermeld: 68 maravedis (maravedi waren een rekenmunt genoemd naar de Moorse Almoraviden die in gebruik bleef tot 1847. Van deze akte is er onder nr. 29b een kopie geschreven door Kerchof.
- 2 In de inventaris op het Archief van de Raad van Vlaanderen vinden we Abraham Paul Toebast een zevental maal vermeld als koopman te Gent, twee maal wordt hij vermeld in een successie. Hij was geboren te Gent St. Niklaas op 27 oktober 1640, zoon van Jan (+ 1667) en Adriana Grenier (+ 1662), gehuwd met Catharina de Smet. Een zoon van Abraham Pauwels was Boudewijn Toebast, baljuw van het prinselijk leenhof van de Burg van Brugge (+ Brugge 1741). Deze laatste had een dochter Maria Carolina Toebast die in 1745 huwde met meester Patrice Antoine Beaucourt de Noortvelde (Brugge, 1720-1786, *redenaer* (schepen) van de heerlijkheid het Proossche) en een gekend auteur van historische werken (o.a. een beschrijving van de heerlijkheid het Proossche, de geschiedenis van de Brugse O.L. Vrouwkerk, de geschiedenis van de Brugse koophandel en van zijn jaarboeken van het Brugse Vrije. Voor genealogische gegevens over deze familie, zie: M. NUYTTENS, *Inventaris van het archief van de families De Schietere, Van Caloen, De Beaucourt de Noortvelde en aanverwante families (schenking van Caloen)*, nr. 577 (staten van goed Balduinus Toebast, 1745 van Adriana Grenier, 1664 en Jan Toebast, 1667).

- 3 SBB, VKB, nr. 4, een bifolium formaat A5: f. 1r: 15 juny 1679 -- *Memorie te schrijven naer Spaignen dat seker vriendt tot Brugghe in Vlaender(en) ghemaect heeft een proiect genealogie vande familie Billet waerin wort bevonden dat eenen van dese naeme ghetrocken is naer Spaignen, wiens descend(enten) alhier onbekent sijn, hierom ist noodich dat de vrienden van Spaignen afsenden de namen vande jeghenwoordighe kinderen, oock van hun vader, grootvader en(de) soo voorts al 't ghone sij van dese familie sijn hebbende, oock de wapens en(de) namen van hunne huusvrauwen, om 't selve alhier te voughen bij het voorseijde project van genealogie en(de) alsoo te maecken eenen perfecten boom elck met sijn wapens ende couleuren, als wanneer te ghevoughelicker [tijd] terstont sullen connen beleeden de versoucke informatien voor het bisdom van Brugghe dat dese [f. 1v] familie is oude roomsche catholique, niet gedescendeert van race van Mooren, in wat kercken sij liggen begraven en(de) soo voorts, alles gheteeckent en(de) ghezeghelt in sijn behoerlicke forme, oock geconfermeert bij drie notarissen, evenals (?) inder manieren gelijk men dierghelijcke saecken noch meer ende loffelick hebben ghedaen, alle 't welcke sonder twijfel sal wesen tot groot contentement vande vrienden, van wien ick blijve. / Den bereetsten dienaer / [getekend] J.A. Kerchof, p(res)b(ite)r / 1679. Op f. 2r is een kwartierstaat getekend met de voorouders van Vincent Billet get(ouwd), naer Spaignen aldaer getraut hadde bij Jo(ffrouw)e Joanna Guerra Viscarrondo (met zonen Bartholome, Manuel en Vincent Billet Guerra). Zijn ouders waren: Jooris Billet tr(ouwde) jo(ffrouw)e Joanne Quaetturff en de paternele grootouders: Jan Billet fs Robert, obyt 1562, 21 sp(orcl)e, tr(ouwde) jo(ffrouw)e Dionise Caillau fa Jacob, 1581, 10 7bre.*

Spaanse akte van procuratieverlening door de broers Bartholome, Manuel en Visente Villette Guerra aan Abraham Paulo Toebast uit Gent om in hun naam genealogische opzoekingen te doen naar hun voorouders en verwanten in Brugge en Gent (Puerto Santa Maria, 2 april 1680).

over de familiewapens van aanverwanten en alles te communiceren om *alsoo te maecken eenen perfecten boom*. Zodat ze ten gepasten tijde een officieel document met verklaringen van betrouwbare getuigen en van religieuze en wereldlijke gezagdragers over het voorgeslacht in Vlaanderen van de Spaanse tak zouden kunnen laten opstellen. Alles daarin zou dan geauthenticeerd worden door notarissen in gezegelde akten. Kerchhof prijst zichzelf aan om dit werk in goede banen te leiden *inder manieren gelijk men dierghelijcke saecken noch meer ende loffelick hebben ghedaen*. Zoiets gebeurde dus wel meer. Dergelijke dossiers t.b.v. de Spaanse overheid, die zo de eerbaarheid van families geconfirmeerd wilde zien door middel van wettelijke akten waren inderdaad niet ongewoon.⁴

⁴ Zie bv. R. VAN BELLE, 'Het bewijs van adel van Felix Bartolomé van Postel. Een onvermoede (kunst)historische bron voor het 17de-eeuwse Brugge', in: *Hand. Genootsch. Geschiedenis te Brugge*, 2007, pp. 49-85; P. DONCHE, 'Het bewijs van adel van don Pedro de Harou uit Cádiz (1680), ...', in: (red). M. VAN DE CRUYSS, *Miscellanea Heraldica I*, jubileumuitgave 25 jaar ts. *Heraldicum Disputationes*, Wijnegem, 2020, pp. 44-73.

Het dossier in vogelvlucht

Kerchhof stelde een uitgebreid dossier samen dat, verdeeld over drie mappen, in zijn verzameling bewaard bleef. Vele documenten komen er wel in meervoud voor: men vindt er vaak een originele verklaring, een kopie ervan geschreven door Kerchhof en een vertaling in het Spaans, soms maar niet altijd ook geschreven door Kerchhof. We geven hierna een beknopt overzicht van wat erin steekt.⁵

Hoger vernoemden we al Kerchhofs memorie van 15 juni 1679 (nr. 4). Er is ook een kopie in het geschrift van Kerchhof van het verzoek van Toebast aan de schepenen van Brugge van toelating om wettelijke akten te mogen raadplegen voor het genealogisch onderzoek

⁵ Bij de stukken vermelden we tussen haakjes nummers die de volgnummers zijn (1 tot 38) van de stukken zoals we ze in de drie mappen aantreffen. De stukken zitten zonder interne orde (bv. originele verklaringen, hun kopie en een kopie in Spaanse vertaling zitten nooit bij elkaar, de stukken betreffen de Gentse Billets of deze van Petegem-Deinze zitten ook niet bij elkaar).

van de Spaanse broers Billet (25) met een Spaanse vertaling in een niet-Kerchof geschrift (26). Een los blad in Kerchof-geschrift bevat aantekeningen over een grafschrift en akten uit de Brugse wees- en parochieregisters (12). Een bladje in niet-Kerchof geschrift bevat blazoeringen in het Spaans van zeven wapens van Billet en aanverwante families (5), een ander wel in Kerchof-geschrift bevat een ingekleurd familiewapen Billet met vermelding van de kleine verschillen met dat van de Gentse Billets en op de achterzijde een stamreeks met de voorvaders van de Spaanse Billets (3).

Een ander blad bevat een kwartierstaat van Justus Billet uit Gent tot zijn overgrootouders die deze in 1638 opgezocht had, verlucht met ingekleurde familiewapens⁶ (2). We vinden ook een brief van een Jan Ingelbin, zijn zwager, i.v.m. de genealogie Billet die Justus van zijn familie had opgemaakt (22). Nog enkele andere documenten bevatten tekeningen van grafplaten en grafschriften (18, 19) of een ingekleurde tekening van een drieluik⁷ (1).

Het centrale stuk (16 & 15) is een bundel van vijf katernen van elk vier folio's, waarin acht vragen m.b.t. de familie en hun eerbaarheid werden beantwoord door zes getuigen. Dezen waren: Jacobus Antonius Kerchof zelf, Judocus Frans, Pieter Lootins, Pieter Le Gillon, Christiaan Rotsart en Firmyn Francois de Grave. Hiervan zijn ook enkele kleine onderdelen te vinden in Spaanse vertaling, meestal door Kerchof geschreven (6, 7, 8 en 37) en een Spaanse vertaling in een niet-Kerchof geschrift van 14 folio's (9).

We vinden ook een aantal originele verklaringen, d.w.z. in het geschrift van de betrokkene, van:

- Pieter [IV] Lootins, advocaat, oud-schepen van het Brugse Vrije, genealoog⁸, één der getuigen (13);
- N. Vandervelde, raadspensionaris en griffier van de weeskamer van de stad Brugge (38), met kopie in het geschrift van Kerchof (35) en Spaanse vertaling in niet-Kerchof geschrift (26);
- Antoon Blanckaert (23) met kopie in het geschrift van Kerchof (21) en een Spaanse vertaling in niet-Kerchof geschrift (14);
- J. de Blickey, kanunnik van Brugge St.-Donaas (24) met kopie in het geschrift van Kerchof (20) en Spaanse vertaling in niet-Kerchof geschrift (26).

Van een verklaring van de pastoor van Brugge St.-Walburga is er ook een kopie in het geschrift van Kerchof (36). Verder nog een kopie in Kerchofs geschrift in het Spaans van een testament en een procuratieverlening en een volledig gezinsschema van de elf kinderen van de vader van de drie broers uit zijn beide huwelijken (29). Er is ook een kopie door Kerchof van een lange Spaanse tekst, waar hij een titel "Informacion ghehouden in Spagne" boven schreef (30).

Men vindt er ook vier bladen met een stamboom Billet, alle in het geschrift van Kerchof, een eerste van 8 generaties (10), twee bifolia met elk 9 generaties, waarvan één een horizontaal schema met overal bijgetekende wapenschilden maar alles nogal slordig (34), de andere een verticaal schema, verzorgd geschreven en ook meer up-to-date (17). Het vierde kleinere verticaal schema betreft een stamboom van 5 generaties van een familie Billet uit Petegem-Deinze (31). Een andere versie van dit laatste stamboompje vindt men ook op een aantekenblad van Kerchof waarop hij notities neerpande uit de Brugse parochieregisters (11).

Er zijn ook twee bifolia en een enkel blad voorbedrukt in het Spaans met een officieel zegel (en vermelding van de kostprijs met het jaartal 1680 met daarin officiële afschriften van Spaanse notariële akten. Deze zijn geschreven in nogal lichte inkt en dragen telkens vele handtekeningen. Een ervan betreft de notariële akte van volmachtgeving van de broers Villette (Billet) aan Abraham Pauwels Toebast (27 en 28).

Tenslotte is er, in het geschrift van Kerchof een ontwerp voor een titelpagina van een genealogie-boek (*Libro de filacion y pruebas de la muij honrada familia des Senor Vizente Billet ...*) (32) en een voorbereidende nota voor aanrekening van verdere gemaakte kosten van Kerchof aan Toebast (33).

De genealogische gegevens in het dossier wat de Spaanse connectie betreft

Maar laten we eerst het gezin van de Spaanse broers en hun rechtstreekse voorvaders schetsen. We beperken ons tot de gegevens zoals deze uit Kerchofs dossier kunnen gehaald worden.⁹ Meer detailgegevens over de vernoemde personen komen later aan bod in een veel meer volledige genealogie Billet in een volgende bijdrage in dit tijdschrift.

6 Afgebeeld in P. DONCHE & L. VANDAMME, *Een Brugse genealoog aan het werk. De verzameling stambomen van Jacob Antoon Kerchof 1625-1685*, Brugge, 2015, p. 52.

7 Afgebeeld in P. DONCHE & L. VANDAMME, *Een Brugse genealoog ...*, a.w., p. 35.

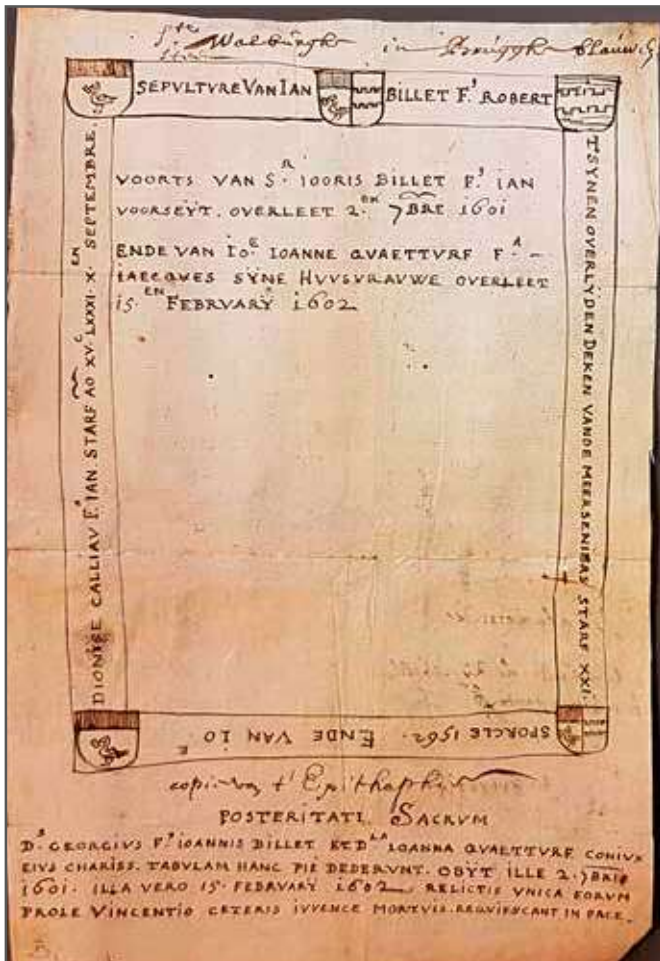
8 Zie over hem: P. DONCHE, 'De Brugse historische onderzoeker Pieter [III] Lootyns (1586-1653) en de genealoog Pieter [IV] Lootyns (1624-1701), (deel 1) – Biografieën, in: *Vlaamse Stam*, 50 (2014), nr. 6, pp. 511-529.

9 Zoals vermeld in stuk nr. 3 (stamreeks in het Spaans): *Jooris ou Jorje Billet / Roobert di Adriaene Uijt de Kellenaere / Juan di Dionise Caillau / Jorje di Joanna Quaturf / Vizenti Billet di Joana Guerra Vis-carondo / Bartholome = Manuel = y Vizente*. Blazoeringen in het Spaans van de familiewapens *Billet, Uttenkelnaere, Caliau, Uttenkelnaere, Quaetturf, vander Ley en Poyte* (met afwijkende kleuren) vindt men in 5. Nadere genealogische gegevens vindt men in nr. 4 en voor het gezin in Spanje: nrs. 17 (stamboom 9 generaties) en 29 (testament Visente Billette).

I. – **JORIS BILLET.** Hij had een zoon **ROBERT**, zie verder onder II.

II. – **ROBERT BILLET.** Hij huwde met Adriana (een andere bron noemt haar Godelieve) UIJT DE KELLENARE. Zij hadden o.a. een zoon **JAN**, zie verder onder III.

III. – **JAN BILLET.** Hij huwde met Dionise CAILLIAU. Hij overleed op 21 februari 1563 (nieuwe jaartijl, Kerchhof schrijft 1562 zoals op de grafsteen maar dat is nog in oude jaartijl), zij overleed op 10 september 1581.

Zij werden begraven in de Brugse St.-Walburgakerk onder een blauwe steen. Kerchhof maakte er de bijgaande tekening van. Op de boord staat volgend grafschrift.¹⁰

SEPULTURE VAN IAN BILLET F^S ROBERT /
T'SYVEN OVERLIJDEN DEKEN VANDE MEERSENIERS. STARF XXI /
SPORCLE 1562. ENDE VAN IO.^E /
DIONISE CAILLIAU F.^A IAN. STARF A^O XV. C^{LXXXIX} EN SEPTEMBRE.

In de bovenhoeken staan twee wapenschilden: Billet en Cailliau, in het midden een gedeeld wapenschild Billet-Cailliau en in de benedenhoeken terug twee wapens: Billet en een gedeeld wapen Billet-Cailliau.

¹⁰ Onder de tekening van de grafsteen citeert Kerchhof nog de tekst op de memorietafel (zie hierna).

Op de steen stond nog (betrekking hebben op hun zoon en schoondochter)¹¹:

VOORTS VAN S.^R IOORIS BILLET F.^S IAN
VOORSEYT. OVERLEET 2.^{EN} 7BRE 1601
ENDE VAN IO.^E IOANNE QVAETTURF F.^A
IAECQUES SIJNE HVVSVRAVWE. OVERLEET
15.^{EN} FEBRUARY 1602

Zij hadden o.a. een zoon **JORIS**, zie verder onder IV.bis.

IV.bis. – **JORIS BILLET.** Hij werd geboren ca. 1562 (37 jaar in 1599) en overleed op 39-jarige leeftijd op 2 september 1601. Hij huwde met Joanna QUAETTURF, dochter van Jacob en Agnes van der Leyen. Zij werd geboren ca. 1564 (35 jaar in 1599) en overleed op 38-jarige leeftijd op 15 februari 1602.

In 1599 schonken zij een memorietafel in de vorm van een drieluik, waarvan het middenpaneel een O.L.Vrouw met kind afbeeldt. Op het linkerluik staat een knielende

¹¹ In de grafschriftenverzameling de Hooghe (Erfgoedbibliotheek Brugge, handschriften) vinden we dit grafschrift ook, maar het overlijdensjaar van Jan Billiet fs Robert wordt er 1572 (o.s.) genoemd i.p.v. 1562. Verder is er nog een extra tekst tussen de grafschriften van de beide Billets, nl: *Hier licht begraven Godelieve Hute Kellenare fa d'heer Elias, wedewe van Jan Caljaus die starf anno 1565 den XIsten in ougst. Hier licht begraven Jo.e Margriete van de Keere Jans dochter overleden wed.e van Simoen Blanckaert op den 6 9ber 1624.* Deze tekst wordt ook vermeld in J. GAILLIARD, *Inscriptions funéraires et monumentales de la Flandre occidentale avec des données historiques et généalogiques. Arrondissement de Bruges.* T 1, 3e p., Bruges. Eglise de Sainte Walburge, Brugge, Edw. Gailliard, 1867, p. 79 met jaartal, zoals bij Kerchhof, 1562 (de afwijking in het hs. de Hooghe wordt onder noot 4 (te zoeken op p. 161) ook aangehaald. Misschien is dit een overschrijffout. Wat nu het hs. de Hooghe genoemd wordt is immers helemaal niet het oorspronkelijke werk van Ignace-Michel de Hooghe (+ 1715) maar een laat-18de-eeuwse kopie met aanvullingen door Matthias van Larebeke en bovendien slechts een 'net' versie gemaakt door een scribent van de kladversie van van Larebeke, wat dus een dubbele kans op overschrijffouten toelaat. De originelen (maar onvolledig) van de Hooghe zijn bewaard in het Rijksarchief te Brugge, bibl., E 68/6 en /7 (deel 1 bevat grafschriften van St.-Walburga).

man afgebeeld met achter hem twee zonen en op de lijst onderaan: A° DNI 1599 AETAT SUA 37, op het rechterluik een knielende vrouw met achter haar twee dochters en op de lijst onderaan: A° DNI 1599 AETAT SUA 35. Beiden zijn in een laat 16de-eeuwse klederdracht.

Daarop zien we ook zijn wapenschild: *gevierendeeld: in 1 en 4: in goud een vogel (papegaai) van sinopel met in de bek een briefje (biljet) van zilver en een schildhoofd van keel; in 2 en 3: in lazuur een gekanteelde en tegengekanteelde dwarsbalk van zilver* (d.i. het wapen van zijn moeder Cailliau). Het wapen van zijn echtgenote Quaetturf was: *in goud een leeuwenkop van lazuur, getongd van keel*.

Zij werden beiden begraven in de Brugse St.-Walburgakerk onder de grafzerk van zijn vader Jan Billet fs Robert met grafschrift (zie hoger).

Onder het middenpaneel van de memorietafel werd na hun overlijden de volgende tekst aangebracht¹²:

POSTERITATI SACRVM

D.^S GEORGIVS F^S IOANNIS BILLET ET D.^{LA} IOANNA QUAETTURF
CONIVX EIVS CHARISS TABVLAM HANC PIE DEDERVNT
OBYT ILLE 2 7BRIS 1601 ILLA VERO 15 FEBRVARY 1602
RELICTIS VNICA EORVM PROLE VINCENTIO CETERIS
IVVENCE MORTVIS. REQVIESCANT IN PACE.

wat betekent: *Gewijd aan het nageslacht. Heer Joris, zoon van Jan Billet en vrouw Joanna Quaetturf, zijn allerliefste echtgenote hebben dit schilderij vroom opgedragen. Hij is overleden op 2 september 1601, zij echter op 14 februari 1602. Met als nakomelingen hun enige kroost Vincent, de overigen jong overleden zijnde. Mogen zij rusten in vrede.*¹³

Opmerking: het genealogisch memoriaal dat een Gentse verwante Justus Billet opstelde (zie onze vervolgbijdrage met de volledig genealogie van de familie Billet te Brugge en Gent) vermeldt van deze Joris Billet géén enkel verder gegeven buiten zijn voornaam en de namen van zijn ouders.

Gezien op de memorietafel achter de vader, resp. de moeder twee zonen en twee dochters werden afgebeeld, hadden ze in 1599 al vier kinderen op de wereld gezet. Toen de ouders weinige jaren later overleden, was enkel nog één zoon, **VINCENT**, in leven. Zie verder onder V. quater.

V. quater. – VISENTE VILLETTE (VINCENT BILLET). Hij was nog een kind wanneer hij zijn beide ouders verloor.¹⁴ Hij werd naar alle waarschijnlijkheid verder opgevoed door verwanten. Op jonge leeftijd trok hij naar Spanje. Hij huwde aldaar een eerste maal met Maria DU PARQUE en een tweede maal met Joanna GUERRA VIS-

CARRONDO. Hij overleed te San Lúcar de Barrameda in 1649 aan de pest.

Op 17 juni 1649 had hij voor openbaar notaris Sebastian Lopez te San Lúcar de Barrameda zijn testament opgemaakt. Kerchhof maakte er een kopie van (*Copia del testamento*) maar voegde er aan het eind nog een gezinsoverzicht aan toe onder de titel: *nota: de kinderen vermeldt in desen brief, waarin hij de namen van de tien kinderen geboren uit Visentes beide huwelijken bij naam vermeldt alsook een elfde nog ongebornen (noch een kijndt, niet geboren als de vader stierf, de moeder was bevrucht).*

Hij had uit zijn eerste huwelijk¹⁵:

1. **Margareta.**
2. **Hiachint.**
3. **Joanna.**
4. **Josepho.**
5. **Pedro.**

Hij had uit zijn tweede huwelijk¹⁶:

6. **Bartholome**, in 1680 en 1683 wonend te San Lúcar de Barrameda.
7. **Anna.**
8. **Manuel**, in 1680 en 1683 wonend te Grand Puerto de Santa Maria.
9. **Bernardo.**
10. **Visente (Vincent)**, in 1680 en 1683 wonend te Grand Puerto de Santa Maria.

Sanlúcar de Barrameda en El Puerto de Santa Maria zijn beide havens in Zuid Spanje aan de Atlantische Oceaan (regio Andalusië). Sanlúcar ligt op 30 km ten noorden van Cádiz op de linkeroever aan de monding van de Guadalquivir (die stroomopwaarts leidt naar Sevilla), El Puerto de Santa Maria ligt in de Golf van Cádiz, 10 km noordoost van Cádiz aan de monding van de Guadalete.

Het zijn dus Bartolome, Manuel en Visente, drie broers uit het tweede huwelijk, die op 2 april 1680 via notaris Stevin Martin Gamero een procuratie gaven aan Abraham Pauwels Toebast uit Gent om in hun naam genealogische opzoekingen te doen naar de herkomst van hun vader señor Visente. Hun vader noemden zij een zoon van Joris Billet en Joanne Quaetturf, ook geboortig van Brugge. Joris was dan weer een zoon van Jan Billet en Dionyse Caillau. Deze personen waren *gheestimeert* (van goede naam en faam), en zoals hun ascendenten en descendenten ijverige rooms-katholieken en niet afstammend van Moren, Joden enz... Dit wilden ze laten blijken met de autoriteit van de justitie, *ghelijck in dierghelijcke materie ordinairelick geschiet*.

12 SBB, VKB, nr. 1.

13 Met dank aan Dirk Ameye (Zedelgem) voor de vertaling.

14 SBB, VKB, nr. 16 & 15, wettelijk onderzoek naar voorgeslacht Billet (in Spaanse vertaling ook in nr. 9).

15 SBB, VKB, nr. 17 (verticale stamboom) en vooral nr. 29 (kopie testament Visente Billette).

16 SBB, VKB, nr. 17, verticale stamboom.

Aspiraties van uitgeweken Zuid-Nederlanders die in Spanje fortuin maakten

Om beter te begrijpen waarom de broers Billet in Spanje een dergelijk uitgebreid onderzoek over hun voorouders in Vlaanderen lieten uitvoeren moeten we even in de sociaal-maatschappelijke geschiedenis duiken van Zuid-Nederlandse kooplieden in het Spanje van de 17de eeuw. Hieromtrent vonden we heel verhelderende informatie in de studie van E. Stols.¹⁷

Koopliedenfamilies die in Spanje fortuin hadden gemaakt of goed op weg waren en die meenden oude adellijke titels in de familie te bezitten, maakten daar graag gebruik van voor sociale promotie in hun nieuwe vaderland. Adellijke aspiraties waren onder de kooplieden zo alom verspreid dat de monnik en schrijver Tirso de Molina in de eerste helft van de 17de eeuw hun status beschreef als *el mercador está en visperas de hidalgo*, "het koopmanschap is het voorgeborchte van de adel". Ze diepten de oude titels op en lieten ze opfrissen. Anderen die er niet meteen vonden, probeerden met grof geld, bijzondere diensten of desnoods met vervalste stukken om de begeerde adelbrieven in de wacht te slepen.

Om in Spanje een *carta de hidalguia* te bekomen moest aan bepaalde vereisten voldaan worden: er was een omstandig rapport nodig over het voorgeslacht, de vrijheden en privileges die voorouders hadden genoten, de eventuele diensten die ze aan de koning hadden bewezen, de geloofstrouw, enz... dat alles door een schare aan getuigen te bevestigen. Heel wat geslaagde kooplieden waagden hun kans. Het gaf aanleiding tot een nieuwe bureaucratie van wapenherauten, genealogen, schrijvers en tekenaars. Dat rapport diende zich meestal aan als een cahier, ingebonden in een perkamenten koft of in een rijkelijk uitgevoerde band. De vaak ellentlange tekst in het Spaans werd bijna steeds opgesmukt met vele, ingekleurde fraaie tekeningen van wapenschilden, wapenborden, grafstenen die in kerken of andere openbare plaatsen nog te zien waren of van memorietafels of retabels met, rond een religieuze voorstelling, op de zijluiken de afbeeldingen van de schenkers met hun wapenschilden.

Naast het sociaal aanzien beoogden de kooplieden die graag hun loopbaan een andere weg zagen uitgaan met hun adelbrief meer kansen te hebben in het bemachtigen van winstgevende sleutelposities in het economisch staatsapparaat. Daar konden zij hun handelservaring paren met de zekerheid van een overheidsambt

in een van de vele raden of commissies, zoals commies van financiën, controleur in de Rekenkamer, commissaris van proviandering of uitrusting van troepen. Een adellijke titel kon ook hun zonen die een militaire loopbaan wilden uitbouwen vooruithelpen.

Ongetwijfeld werkte Kerchhof met zijn onderzoek voor de Spaanse Billets toe naar een dergelijk eindproduct maar het bleef wat zijn inbreng betreft onafgewerkt wegens zijn overlijden. Heeft iemand anders het onderzoek Billet afgewerkt en is er een eindrapport opge maakt geworden? Dat weten we niet. Wel weten we hoe Kerchhof het titelblad voor zo'n eindrapport al voor zich zag: hij had al in 1683 een ontwerp gemaakt. Het is helemaal vergelijkbaar met andere gelijkaardige eindproducten van dergelijke onderzoeksdossiers. Hieronder ziet men Kerchhofs schets met daarnaast de titelpagina van een volledig afgewerkt dossier voor een andere Spaanse familie met Brugse voorouders (en waar Kerchhof overigens ook aan meewerkte).

Links: ontwerp (1683) van titelpagina voor het beoogde eindrapport van het genealogisch onderzoek Billet: *Libro de filiacion y pruebas de la muy honrada familia del Senor Vizente Billet natural de la villa de Brujas en el condado de Flandes, hechas a pedimiento de sus hijos los señores Bartholome Billet Guerra, Manuel Billet Guerra, Vizente Billet Guerra, procreados en legitimo matrimonio de doña Juanna Guerra Viscarrondo su segunda mujer en el Puerto de San Lucar de Barrameda. Hechas a Brujas y Gante 1683.*

Rechts: titelpagina (1684) van het eindproduct voor het genealogisch onderzoek voor Maximiliano en zijn neef Bernardo Clemente Principe uit Sevilla, met voorouders *Le Prince*¹⁸ in Brugge.

17 E. STOLS, *De Spaanse Brabanders ...*, I, pp. 395-421: H. VIII: De sociologie van de Spanjehandelaar. D. De sociale aspiraties, i.h.b. pp. 399-411.

18 Kerchhof had met hen zelfs een familieband: de moeder van Maximiliaan Principe (le Prince), Anna Bultynck en Adriaan Bultynck, de grootvader maternel van Kerchhof waren neef en nicht ... (J.J. GAILLIARD, *Bruges et le Franc*, t. 5, Brugge, 1862, p. 140 (genealogie Bultynck, pp. 131-141)).

Een geijkte wettelijke procedure

Voor een dergelijk genealogisch rapport bestond bij de Spaanse overheid blijkbaar een bepaalde te volgen wettelijke procedure. Enkele ons bekende dergelijke eindrapporten beantwoorden allemaal aan éénzelfde model. De aanvragers moesten een waarheidsgetrouwe afstamming geven waarin alle vermelde personen eerbare personen moesten (geweest) zijn. De bewijsvoering daartoe moest gebeuren door middel van 'akten van bekendheid': een reeks getuigen die de ouders en grootouders of nog verdere voorouders of aanverwanten hadden gekend kregen eenzelfde lijstje van vragen voorgelegd waarop zij onder ede dienden te antwoorden. In hoofdzaak kwamen de vragen neer op het bevestigen met argumenten dat de door de aanvragers naar voor gebrachte afstamming ook juist was en dat al deze voorouders ook steeds eerbare personen waren geweest. Ook 'materiële bewijzen' werden opgenomen in het dossier zoals grafschriften, grafmonumenten, wapenborden, memorietafels in kerken of opschriften op monumenten. Dat alles ook steeds onder ede te bevestigen door de pastoors, abten of beheerders van instellingen. Alles werd in een zeer formele vorm gegoten in wettelijke akten van stadsbestuurders, notarissen, raadspensionarissen of andere vertegenwoordigers uit de gerechtelijke wereld die hun verklaringen ook eigenhandig ondertekenden.

Een bijzondere vraag die stevast op het 'menu' stond was typisch Spaans: er moest ook steeds bevestigd worden dat aanvragers en voorouders nooit te maken hadden gehad met of verdacht waren geweest van 'geïnfecteerd te zijn van het ras der Moren, Joden of Nieuwe-Christenen'¹⁹ of veroordeeld voor ketterij. 'Moren' is de verzamelnaam voor de islamitische bevolking in Zuid-Europa (aanwezig sinds 712). Na de val in 1492 van Granada, het laatste islamitische koninkrijk in Europa waren moslims en joden in Spanje gedwongen zich te bekeren, zo niet te vertrekken. *Nieuwe-Christenen* was de naam die men gaf aan de bekeerlingen.

Onderzoeksdaden in Spanje: zes getuigen over de Spaanse Billets

Na het advies van 15 juni 1679 van Kerchhof aan de Spaanse broers over hoe te werk te gaan, zien we dat de broers in januari-februari 1680 in Spanje diverse wettelijke stappen ondernamen.

Op 25 januari werd in hun opdracht door koninklijk openbaar notaris Sebastian Lopez Morillo te San Lúcar de Barrameda op papier met een voorbedrukte offici-

ele hoofding (met vermelding van de kostprijs en het jaartal 1680) een afschrift gemaakt van het testament van hun vader Visente Villette (*lo Sevastian Lopez Morillo serviano del Rey nuestro señor publico del numero d'esta ciudad de San Lucar de Barrameda ... en 25 dias del mes de henero de 1680*).²⁰ Het werd geauthenticeerd met niet minder dan zeven handtekeningen ... Kerchhof maakte er een kopie van en voegde er nog een schets (in het Vlaams) van het volledig gezin van de overledene aan toe: *Nota: de kijnderen vermeldt in desen brief* (vader, twee echtgenotes, tien kinderen en een elfde onderweg).

In de periode januari - februari 1680 werd te San Lúcar de Barrameda een lokaal onderzoek gedaan naar het gezin van Visente Villette die in 1649 aldaar overleden was aan de pest. Dit gebeurde aan de hand van akten van bekendheid.

Maar eerst mocht Bartholome Villette Guerra, inwoner van die stad, in eigen naam en in naam van zijn broers Manuel en Visente, inwoners van Puerto de Santa Maria, het verhaal doen over het gezin waartoe hij behoorde.

Vanaf 9 januari 1680 werden dan onder leiding van de 'alcade mayor' en de griffier van San Lúcar (*El licenciado don Francisco Claudio de la Cueva y cona alcalde mayor d'esta ciudad de San Lucar de Barameda; Juan Antonio Gonsalez, escrivano publico*) nog de getuigenissen opgetekend van zes personen. Dit gebeurde eerder informeel, niet via vooraf opgestelde vragen waarop moest geantwoord worden, maar was een optekening van wat elk van hen bekend was over het gezin van Vicente Billette.

Deze getuigen waren:

- (19 januari 1680) Antonio Christoval Delsparagesa (zoon van Antonio Christoval van de Vlaamse Natie), geboren en inwoner van deze stad (San Lúcar), 42 jaar oud;
- (21 januari 1680) Miguel Perrij (van de Vlaamse Natie) inwoner van Puerto de Santa Maria, voorheen van San Lúcar;
- Nicolas d'Avila (van de Vlaamse Natie), inwoner van de stad;
- de alferes Corneles de Cocar, geboren te Gent, inwoner van de stad;
- Balthasar Severino (van de Vlaamse natie), wonend in de stad maar geboren in de stad Lobayna en Flandes (Leuven ? (Sp.: Lovaina));
- Bernardo Giraldo, handelaar en inwoner van de stad.

Deze bevestigden allen het verhaal van de broers. Het geheel werd afgesloten op 13 februari 1680 en bekrachtigd met zes handtekeningen.²¹ Kerchhof maakte er een kopie van en voegde erboven nog een titel aan toe: *Copie van informacien ghehouden in Spagne*.

¹⁹ Over het grote belang dat in Spanje sinds de Reconquista (1492) werd gehecht aan de zuiverheid van de afstamming, zie bv. N. MUCHNIK, 'Pureté de sang et culture généalogique dans l'Espagne moderne', in: *L'opération généalogique. Cultures et pratiques européennes, XVIe-XVIIIe siècle*, Rennes, Presses universitaires, 2014, pp. 191-211.

²⁰ SBB, VKB, origineel in nr. 27b (kostprijs 10 maravedis). Kopie door Kerchhof in nr. 29a.

²¹ SBB, VKB, origineel in nr. 27a (kostprijs 68 maravedis). Kopie door Kerchhof in nr. 30.

Het vervolg was nu een onderzoek in Vlaanderen. Blijkbaar verkozen de drie broers hun genealogisch onderzoek daar niet rechtstreeks uit te besteden aan Kerchhof maar te werken met een tussenpersoon Toebast. Via het Brugse stadsbestuur kwam men toch weer bij Kerchhof terecht. Kerchhof maakte tussen 1680 en 1685 veel werk van dit onderzoek maar het was nog niet afgerond toen hij overleed op 5 april 1685. Zijn gemaakte kosten, na een eerste ontvangen betaling op 21 oktober 1683, waren ook nog grotendeels onvergoed door Toebast.²²

Onderzoeksdaden in de Spaanse Nederlanden: zes getuigen over de herkomst van de Spaanse Billets

Het onderzoek in Vlaanderen werd veel formeler en uitgebreider gevoerd dan in Spanje. Het verslag van de vragen en antwoorden in het voorouderonderzoek Billet te Brugge²³ vangt aan met de volgende paragraaf (f. ≡1≡): *Eticquet op de vraeghen die sullen gheschieden van wegghen d'heer Abraham Pauwels Toebast der stede van Ghent uijt crachte van procuratie aen hem verleent bij s(eño)r Bartholomeus Billet Guerra, woonachtich te San Lucar in Spaignen en(de) bij s(eño)r Emmanuel en(de) Vincent Billet Guerra sijne broeders woonachtich te Puerto S(anc)ta Marie en(de) wettelicke kijnderen van s(eño)r Vincent Billet, overleden te San Lúcar voors(ei)t en(de) naturel [inboorling] vande stadt Brugghe in t' graefschap van Vlaenderen.*²⁴

Daarna lezen we de acht vragen die aan de getuigen voorgelegd werden:

Eerste vraghe: kent deposant de familie Billet, herkomstig van Brugge met wapen: *In goud een papegaai van sinopel, in de bek een billetken houdend, met een schildhoofd van keel. Overtopt door een papegaai tussen een vlucht van keel en goud.*

22 P. DONCHE, 'Tarieven voor genealogische opzoekingen in 1683-1685 van de Brugse genealoog Jacobus Antonius Kerchhof', in: *Biekorf*, 121 (2021).

23 SBB, VKB, nr. 16: 3 katernen van elk 4 folio's en 15: 2 katernen van elk 4 folio's. De katernen dragen op de eerste bladzijde linksonder in inkt een eigentijds cijfer 2, 3, 4, 5 en 6 (het bifolium nr. 25, waarop de procuratie van Toebast verleend aan Kerchhof heeft op het eerste blad linksonder een cijfer 1 in inkt. Dit is allicht de 'katern' van 1 enkel bifolium "cijfer 1"). Van deze 20 folio's (door ons in potlood genummerd f. ≡1≡ tot ≡20≡) bestaat ook een Spaanse vertaling (in 14 folio's) geschreven in een zeer verzorgd niet-Kerchhof geschrift, zie nr. 9.

24 In de Spaanse vertaling luidt dat: *Retúlo sobre las interrogatorias que se han de hacer por parte del señor Abraham Pablo Toebast que viae en Gante, en virtud de poder que le dieron el señor Bartholomeo Billet Guerra, vezino de San Lúcar en España y de los señores Emanuel ij Vincente Billet Guerra, vezino del Puerto Sancta Maria como hijos legitimos del señor Vincente Billet muerto en San Lucas y natural de Brugas, condado de Flandes.*

Tweede ar(tic)le: heeft deposant gekend Jan Billet, geboortig van Brugge, gehuwd met Dionijse Caillau, dochter van Jan, met wapen: *in lazuur een gekanteelde en tegengekanteelde dwarsbalk van zilver, en die (o.a.) een wettige zoon hadden, Joris.*

Derde ar(tic)le: kende of weet deposant dat Joris Billet, zoon van Jan in Brugge huwde met Joanna Quaetturf, dochter van Jacob, met wapen: *in goud een leeuwenkop van lazuur, en dat zij een zoon hadden Vincent Billet.*

Vierde vraghe: weet deposant of deze Vincent Billet van Brugge naar Spanje getrokken is en hoeveel jaren geleden en dat hij aldaar overleden is. En ook of een tak van deze familie naar Gent, hoofdstad van Vlaanderen, gaan wonen is.

De vijfde vraghe: is deposant verwant met de families Billet, Caillau of Quaetturf en of hem iets is beloofd om te zeggen wat tegen de waarheid is.

De sesde vraghe: is de familie Billet van Brugge een eerlijke en treffelijke familie en bij iedereen aldus gereputeerd en hebben zij niet voorname ambten bekleed die ook door edelen bediend worden, binnen deze stad of in Gent.

Sevenste vraghe: zijn de families Billet, Caillau en Quaetturf, nl. Jan Billet en Dionijse Calliau, hun zoon Joris en Joanna Quaetturf en hun zoon Vincent Billet, hun voorouders en nakomelingen geweest en gereputeerd als goede katholieken, zuiver en onbevlekt van het ras van Moren, Joden enzovoort.

Achtste vraghe: heeft de deposant ooit horen zeggen dat iemand van de naam Billet, Calliau of Quaetturf, nl. de voorzegde personen, hun voorouders of afstammelingen gestraft (*ghepenitentieert*) zijn geweest voor misdaden tegen het katholiek geloof of beschuldigd (*ghediffameert*) van schandelijke (*infame*) acties, strijdig met de goede reputatie van een eerlijk man.

(f. ≡4≡) Als inleiding op de antwoorden van de getuigen lezen we volgende paragraaf: *Vuijt crachte vande voorseijde commissie ons verleent bij Burchmeesters ende Schepenen deser voorseijde stede van Brugghe, verclaeren wij [opengelaten ruimte] procederende en(de) voorts gaende tot het examineren de punten ende ar(tic)len begrepen bij het voorghemelde Eticquet, dat den suppliant opden [opengelaten ruimte voor een datum] ons ghepresenteert heeft als oorconden de personen hiernaer ghenoeemt.*

Daarna volgen de antwoorden van zes getuigen. We benoemen deze hierna alsook hun antwoorden, maar van de laatste vijf getuigen vermelden we enkel welke bijkomende informatie die hij aanbracht, welke nog niet door de eerste getuige gegeven werd. Die eerste getuige is overigens Jacobus Antonius Kerchhof zelf.

[getuige 1] Eerwaarde heer en meester **Jacobus Antonius Kerchof**, priester, kanunnik van Mesen, kape-
laan van de Collegiale O.L.Vrouw kerk van Brugge, oud
ca. 60 jaar, na eedaflegging, verklaart:

Op Art. 1: hij verklaart goede kennis te hebben van de familie Billet, dat ze herkomstig is van Brugge en al vele jaren in de stad bekend zijn en er woonden en met het vermelde wapen (met extra: *den bourlet (wrong) van ghelijcken* (m.a.w. van *keel en goud*), zoals in de stad op diverse plaatsen te zien is, o.a. in een huis in de Philip Stockstraat, eertijds toebehorend aan deze familie, verder op het grafschrift van s(ieu)r Joris Billet en Joanna Quaetturf, op grafstenen enz..., ook in de weesregisters van deze stad en dat tot meer dan 200 jaar geleden, als-
ook wel te weten dat in Gent een familie Billet woont, voortkomend uit een tak van de Billets van Brugge.

Op Art. 2: hij heeft Jan Billet noch zijn echtgenote Dionijse Caillau gekend omdat zij al meer dan 100 jaar geleden overleden zijn, maar heeft wel meermaals horen zeggen en in zijn notities en papieren bevonden dat een Jan Billet uit Brugge gehuwd was met Dionijse Caillau, zoals ook nu nog te zien is op hun grafsteen in de parochiekerk St.-Walburga in Brugge en in de weesregisters, enz ... en dat zij een wettige zoon Joris hadden.

Op Art. 3: hij heeft evenmin Joris Billet gekend omdat deze al vele jaren geleden overleden is, voor zijn geboorte, maar heeft wel meermaals horen zeggen en zoals ook blijkt uit zijn notities die hij heeft over diverse families van deze stad, dat een Joris Billet, zoon van Jan, huwde met Joanna Quaetturf, wat ook algemeen bekend is en nog te zien is op de voornoemde zerk van diens vader en in het grafschrift, waaruit blijkt dat zij een wettige zoon Vincent hadden en waar [hier doelt Kerchof nu allicht op de memorietafel] zij afgebeeld staan in levende lijve met hun wapens in kleur en het aandenken aan hun overlijden.

Op Art 4: hij verklaart meermaals gehoord te hebben dat zeer lang geleden Vincent Billet van Brugge naar Spanje zou getrokken zijn, maar zonder te weten of gehoord te hebben dat hij aldaar huwde en overleed, diverse kinderen nalatend. Maar wel te weten dat er vanuit deze stad [Brugge] een tak gaan wonen is in Gent, die daar eerbare en edele ambten bediend hebben, zoals ook hun afstammelingen nu bedienen.

Op Art. 5: hij verklaart geen verwant te zijn noch van Vincent Billet of een ander familielid Billet en dat men aan hem niet het minste heeft beloofd of aangeboden om iets tegen de waarheid te zeggen.

Op Art. 6: hij verklaart dat het waar is en algemeen bekend dat de familie Billet van Brugge een oude, eerlijke en treffelijke familie is, bij iedereen aldus gereputeerd en dat zij diverse eerbare ambten bekleed hebben die ook door edelen bediend worden, zoals kerkmeester te Brugge en Gent, koninklijk raadsheren in de Raad van Vlaanderen, schepenen van Gent enz...

Op Art. 7: hij verklaart nooit anders gehoord te hebben dat dat de families Billet, Calliau en Quaetturf altijd geweest en nog steeds een ijverige rooms-katholieke familie zijn en nooit gehoord te hebben over de genoemde personen en hun voorouders en afstammelingen of andere familieleden dat zij zouden afstammen van het ras der Joden, Moren, kettters of Nieuwe Bekeerlingen maar integendeel dat de familie Billet zeer ijverig is geweest in dienst van de kerk, meestal als kerkmeester, o.a. heer Matthias Billet, broer van Joris, kerkmeester van zijn parochiekerk van St.-Walburga binnen Brugge, waar hij een mooi graf heeft met zijn familiewapen en dat van zijn echtgenote Catherina Boudins, welke [kerkmeesters] meestal gekozen worden uit de belangrijkste van de parochie, zoals ook te zien is uit een attestatie van de E.H. Jan de Blissy, priester, licentiaat in de Godgeleerdheid, kanunnik van de kathedrale St.-Donaaskerk in Brugge en aarts priester van het bisdom, wat ook algemeen gekend is.

Op Art. 8: hij verklaart nooit te hebben gehoord dat iemand van de families Billet, Caillau of Quaetturf, i.h.b. de vernoemde personen, hun voorouders of nakomelingen gestraft zijn geweest in het Geestelijk Hof of in een ander rechtcollege wegens ketterij of beschuldigd zijn geweest van *leelicke actien* in strijd met de reputatie van een eerlijk man. Hij geeft als reden van kennis dat gehoord te hebben en dat dit ook aan hem gebleken is uit de grafsteen, het grafschrift, kerkvensters, extracten uit registers, uit notities die hij hem berusten, enz... en bovendien dat dit alles publiek gekend is. Hij heeft na voorlezing zijn verklaring ondertekend.²⁵

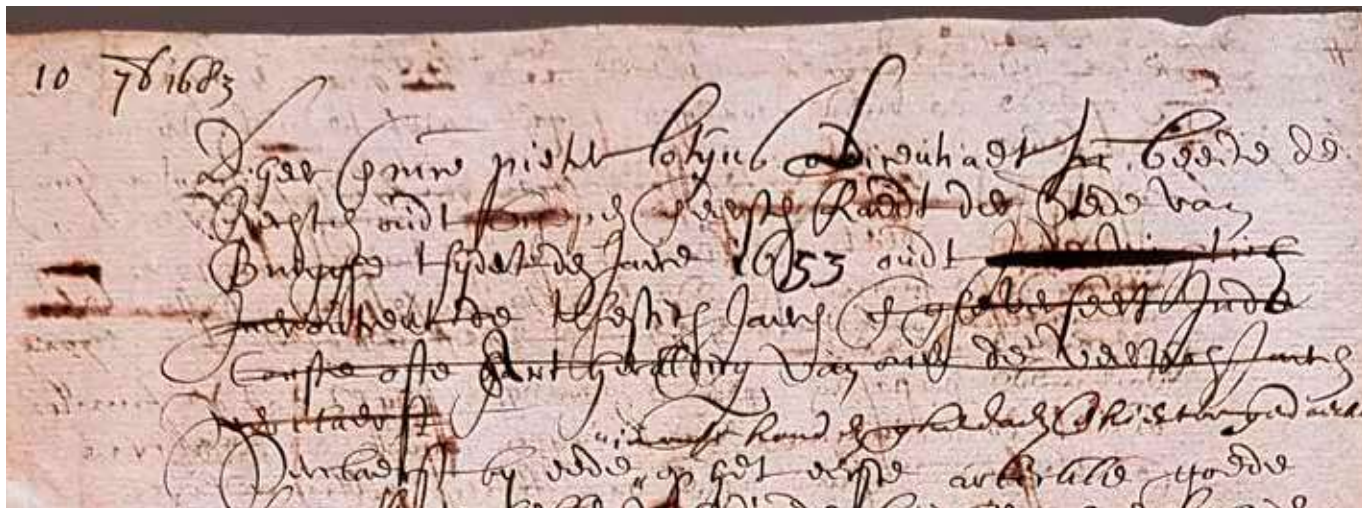
Hierna geven we wat de andere getuigen méér aanbrachten dat wat Kerchof reeds wist te vertellen:

[getuige 2] **Judocus Frans**, priester, kanunnik van de collegiale O.L.Vrouwkerk van Brugge, 76 jaar. Hij weet helemaal niets nieuws te melden en bevestigt alles.

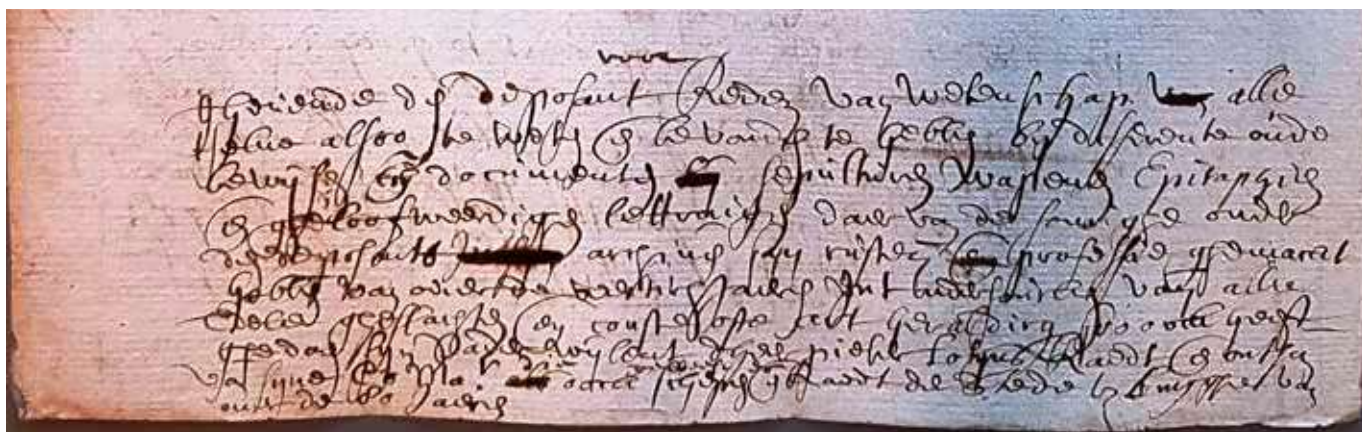
(f. ≡10≡)

[getuige 3] **heer en meester Pieter Lootins**, *licentiaat in beede de rechten, in sijnen tijt schepen en(de) eersten raedt der stede van Brugghe tsijdert den jaere 1653 out ...v...htich jaeren* [doorstreept] *omtrent de tsestich jaeren en(de) gheverseert inde conste ofte art heraldicq van over de veertich jaren verclaerst in onse handen ghedaen en(-de) hiertoe ghedaecht* [bijgeschreven door Kerchof] *verclaerst bij eede op het eerste article ...*

²⁵ Letterlijk: ..., in teecken der waarheijt heeft dese naer lecture on-derteekent. We vinden zijn handtekening daar niet in origineel. Deze katernen zijn dus niet de officiële stukken zelf maar een kopie ervan gemaakt door Kerchof.

Begin van de getuigenverklaring van Pieter Lootijns (f. 1r), in zijn typische (slordige) geschrift, Brugge, 10 september 1683 (in regel 6 is tekst bijgeschreven door Kerchof)

Einde van de getuigenverklaring van Pieter Lootijns (f. 1v)

Hij verklaart dat hij heeft *goede kennisse vuyt oude boecken, genealogien ende archieven onder den deposant berustende vander familie en(de) geslachte Billet ...* en dat het huis in de Philipstock straat de naam *Het Trompet* draagt en dat daar nu de heer Meunynxhove, *deken vande peltiers* woont. Hij vermeldt dat hij in Gent een Billet, raadsheer in de Raad van Vlaanderen heeft gekend.

Pieter Lootins besluit met: *Ghevende de deposant voor [woordje toegevoegd door Kerchof] reden van wetenschap alle 't selve alsoo te weten e(nde) bevonden te hebben bij differente oude bewijsen en(de) documenten, sepulturen, wapenen, epitaphien en(de) gheloofweerdighe lettraigen daer van de sommighe onder den deposants archieven sijn rustende, professie ghemaect hebbende van ontrent de veertich jaeren int ondersoecken van alle edele gheslachten en(de) const ofte art heraldycque soo oock heeft ghedaen sijnen vader wijlend d'heer Pieter Lootins, raedt en(de) ontfangher van sijne Co:(ninklicke) Ma:(jestei)t die oock gheweest es schepen en(de) raedt deser stede van Brugghe van over de 80 jaeren, boven dat alle tselve es publicq ende notoir bij een ieghelick ...*

(f. ≡13≡)
[getuige 4] **jonker Pieter Legillon**, geboren te en poorter van Brugge, 84 jaar. Hij weet alleen extra te melden dat Joris Billet meer dan 81 jaar oud was toen hij overleed (zelf was hij toen amper twee jaar oud).

(f. ≡15≡)
[getuige 5] **Christiaen Rotsart**, licentiaat in de rechten, oudt bet als 81 jaeren, geboren poorter van Brugge, vele jaren geweest 's *Coninx auditeur militaire van diversche steden in Vlaanderen*. Niets nieuws, hij heeft Joris Billet ook niet echt gekend want was toen amper een jaar oud.

(f. ≡18≡)
[getuige 6] **Firmijn Francois de Grave**, z.v. *meester Jaecques notaris royal*, oudt omtrent de 70 jaeren, geboren te en inwonende poorter van Brugge. Van Jan Billet (Art. 2) en zijn echtgenote kent hij de preciese overlidensdata: resp. 21 februari 1562 (allicht nog uitgedrukt in oude jaarstijl) en 10 september 1581 en van Joris Billet (Art. 3) en zijn echtgenote Joanna Quaetturf (dochter van Jacques) resp. 2 september 1601 en 15 februari 1602.

Deze getuigenverklaringen vermelden nergens de datum waarop zij opgetekend werden. Slechts van één van de getuigen, Pieter Lootins (getuige 3) weten we dat dit op 10 september 1683 was omdat zijn originele schriftelijke getuigenis nog in het dossier steekt.²⁶

Kerchof werkt aan een uitgebreide stamboom

Dat jaar 1683 lijkt wel meer het jaar geweest te zijn waarop Kerchof in deze zaak de meeste activiteiten ontplooipte, zoals blijkt uit een aantal andere originele stukken in het dossier die ook gedateerd zijn:

- een brief van 1 maart 1683 van Jan Ingelbin, zwager van de vijf maand tevoren te Gent overleden Justus Billet (oud schepen en politiemeester van zijn stad), met veel informatie over de Gentse verwanten Billet.²⁷
- een document van 18 mei 1683 van de Brugse raads-pensionaris-griffier van de weeskamer N. Vandevelde met enkele verwijzingen naar de weesregisters (in welk zestendeel en welk deelregister) met aanduiding van de folio's waar akten i.v.m. de familie Billet te vinden zijn.²⁸
- een document van 24 mei 1683 van een Antoon Blanckaert.²⁹
- een document van 26 mei 1683 van J. de Blicky (Blissy), aartspriester en kanunnik van Brugge St.-Donaas.³⁰

Daarnaast werkte Kerchof ook aan een uitgebreide stamboom van de Billets in Brugge en Gent. Hij maakte meerdere versies die we reeds eerder hebben opgesomd (zie onder 'Het dossier in vogelvlucht'). Hoewel Kerchofs stambomen niet gedateerd zijn kunnen we van één ervan (nr. 17) – en die ons ook de meest volledige lijkt en allicht zijn 'laatste' versie – afleiden dat deze tussen 14 september 1682 en 25 maart 1684 werd neergeschreven. Dit omdat van het gezin van een Joannes Baptist Billet en Maria van Lansberghe daarin vermeld, wel al hun tiende kind Petronella Coleta vermeld is (volgens de Gentse doopregisters gedoopt 14 september 1682), maar nog niet hun elfde kind Denijs Josephus (idem, 25 maart 1684).

Epiloog

Wat er verder met het onderzoek gebeurde na het overlijden van Kerchof op 3 april 1685 weten we niet. Heeft Toebast daarna iemand anders ingeschakeld? Is er ooit een finaal eindproduct gemaakt geworden in kalligrafisch geschrift en mooi getekende en ingekleurde wapenschilden en andere illustraties dat misschien nog ergens in Spanje is? Hier hebben we geen antwoorden op.

Voor de genealogie Billet is er wel een vervolg en dat wordt in een volgende bijdrage aan dit tijdschrift behandeld. Naast de stamboom uitgezocht door Kerchof komt daarin ook een uitgebreid genealogisch memoriaal uit de Gentse tak van de familie Billet aan bod. Bovendien blijkt uit eigen onderzoek nog dat Vincent Billet/Visente Vilette niet de enige van zijn familie was die naar Spanje trok, en dat ook anderen nog veel verder trokken, nl. naar Brazilië en Peru, om hun geluk te beproeven.

26 SBB, VKB, nr. 13.

27 SBB, VKB, nr. 22.

28 SBB, VKB, nr. 38 (kopie in Kerchof-geschrift in nr. 35 en Spaanse vertaling in nr. 26).

29 SBB, VKB, nr. 23 (kopie in Kerchof-geschrift in nr. 21 en Spaanse vertaling in nr. 14).

30 SBB, VKB, nr. 24 (kopie in Kerchof-geschrift in nr. 20 en Spaanse vertaling in nr. 26).